

II

(Besluiten op grond van het EG- en het Euratom-Verdrag waarvan publicatie niet verplicht is)

BESLUITEN/BESCHIKKINGEN

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 12 oktober 2006

betreffende steunmaatregel C 11/2005 (ex N 21/2005) die Duitsland voornemens is toe te kennen voor de aanleg van een ethyleenpijpleiding in Beieren

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2006) 4836)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2007/385/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name op artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig de genoemde artikelen ⁽¹⁾ te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, en gezien deze opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

- (1) Op 2 december 2003 heeft Duitsland de Commissie in kennis gesteld van zijn voornemen de geplande steun voor een pijpleidingproject tussen Ludwigshafen (Baden-Württemberg) en Münchsmünster (Beieren) formeel aan te melden.
- (2) Op 12 januari 2005 heeft Duitsland deze maatregel, die het beschouwt als algemene infrastructuurmaatregel en niet als staatssteun, om redenen van rechtszekerheid formeel aangemeld.

- (3) Op 16 maart 2005 heeft de Commissie de formele onderzoeksprocedure ten aanzien van de vermeende staatssteun ingeleid. Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure is in het *Publicatieblad van de Europese Unie* bekendgemaakt ⁽²⁾. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de betrokken steun te maken.

- (4) Duitsland heeft op 19 april 2005 opmerkingen ingediend als antwoord op de inleiding van de formele onderzoeksprocedure (zie paragraaf 5).

- (5) Er werden van meerdere belanghebbenden opmerkingen ontvangen. De Association of Petrochemicals Producers in Europe — APPE (organisatie van de petrochemische industrie in Europa), enkele niet onmiddellijk bij het project betrokken Beierse ondernemingen (Mineraloelraffinerie Oberrhein GmbH & Co. KG (Miro), Bayernoil Raffineriegesellschaft GmbH, Industriepark Gersthofen Service GmbH & Co. KG — IGS) en Oostenrijk hebben bij schrijven van resp. 2 mei, 12 mei, 17 mei, 3 juni en 8 juni 2005 gunstige opmerkingen gemaakt. Een petrochemische onderneming, die niet bij naam wenst te worden genoemd, heeft daarentegen op 24 mei 2005 kritische opmerkingen gemaakt. Met de opmerkingen van Oostenrijk werd rekening gehouden, hoewel zij pas na het verstrijken van de in het Publicatieblad vastgelegde termijn van 30 dagen werden gemaakt.

⁽¹⁾ PB C 100 van 26.4.2005, blz. 18.

⁽²⁾ Zie voetnoot 1.

- (6) De ontvangen opmerkingen werden op 16 en 20 juni 2005 aan Duitsland doorgezonden met het verzoek om daarover een standpunt in te nemen.
- (7) Duitsland heeft zich op 14 juli 2005 over de opmerkingen van de belanghebbenden uitgesproken.
- (8) Op 28 oktober 2005 heeft de Commissie om aanvullende inlichtingen verzocht, die Duitsland bij schrijven van 24 november 2005 heeft verstrekt.
- (9) Sinds eind 2005 zijn er veel contacten geweest en is er een uitvoerige briefwisseling gevoerd tussen de Duitse en de Beierse autoriteiten, vertegenwoordigers van de Beierse industrie en de Commissie.
- (10) Zo heeft Duitsland op 8 februari 2006 een brief gestuurd waarbij andere brieven van de ondernemingen BASF, Borealis, Clariant, Infraser Gendorf, Infraser Hoechst, MOL Group, OMV (Österreichische Mineralölverwaltung Aktiengesellschaft) Austria, OMV Germany, Ruhr Oel GmbH (ROG) alsook brieven van het consortium Aethylen-Rohrleitungs-Gesellschaft (ARG) en het consortium Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG (EPS) als mogelijke ontvangers van de voorgenomen steun waren gevoegd. Op 21 februari 2006 heeft Beieren aanvullende opmerkingen en een herziene versie van het schrijven van Infraser Hoechst ingediend. Op 5 februari 2006 heeft de petrochemische onderneming die op 24 mei 2005 reeds had gereageerd aanvullende opmerkingen gemaakt, waarin zij de geplande steun positiever beoordeelde op voorwaarde dat de open toegang tussen Rotterdam en Beieren wordt gewaarborgd.
- (11) Bij schrijven van 24 juli 2006 heeft Duitsland een gewijzigd voorstel voor steunverlening aan het pijpleidingproject ingediend onder toevoeging van een groot aantal andere documenten. Deze brief werd op 14 augustus en 7 september 2006 aangevuld, vooral met opmerkingen over de deelname van het Landesanstalt für Aufbaufinanzierung Förderbank Bayern (hierna „LfA”), een kredietinstelling die volledig eigendom van de deelstaat Beieren is, aan het project.

2. BESCHRIJVING

2.1. Het project

- (12) Het project bestaat uit de bouw van een 357 km lange pijpleiding van Ludwigshafen naar Münchsmünster met een jaarlijkse doorvoercapaciteit van 400 000 t. Momenteel wordt tussen Ludwigshafen en Münchsmünster geen

ethyleen getransporteerd. In tabel 1 wordt een schatting van de getransporteerde hoeveelheden weergegeven. Aangezien de ontwikkeling van de productie en het verbruik van ethyleen van elkaar verschillen, wordt voor de eerste jaren een nettostroom in de richting van Ludwigshafen verwacht, terwijl dit in latere jaren mogelijk omgekeerd zal zijn. In de tabel wordt nog geen rekening gehouden met de explosie in de polyethyleenfabriek van Basell (zie overweging 24). Als deze installatie met een vergelijkbare capaciteit wordt heropgebouwd, wordt de sluiting ervan in 2015 minder waarschijnlijk, zodat de nettostroom vanaf 2015 aanzienlijk zal afnemen. Als de capaciteit wordt uitgebreid, zal dit voor de hele periode waarvoor de prognose wordt gemaakt leiden tot lagere totale transportvolumes.

Tabel 1

Prognose van de getransporteerde volumes (in 1 000 t/jaar)

	2008-2009	2010-2014	Vanaf 2015
Fabrikant			
OMV	[...] (*)	[...]	[...]
Ruhr Oel	[...]	[...]	[...]
Afnehmer			
Wacker	[...]	[...]	[...]
Borealis	[...]	[...]	[...]
Clariant	[...]	[...]	[...]
Vinnolit	[...]	[...]	[...]
Basell	[...]	[...]	[...]
Nieuwe investeerders	[...]	[...]	[...]
Nettotransport	140	80	200

(*) Vertrouwelijke gegevens.

- (13) De doorvoervergoeding wordt aan de hand van de tarieven van Aethylen-Rohrleitungs-Gesellschaft vastgelegd, bv. 34,21 EUR per ton voor de volledige afstand of 0,0957 EUR per metrieke ton en kilometer. Deze tarieven gelden in gelijke mate voor leden van het consortium en andere gebruikers van de pijpleiding en worden jaarlijks op basis van een onafhankelijke berekening aangepast.
- (14) De aanleg van de geplande pijpleiding zal naar schatting 154 miljoen EUR kosten, 14 miljoen EUR meer dan Duitsland oorspronkelijk had voorzien. Oorzaak van de verwachte hogere kostprijs zijn de hogere kosten voor de aanleg (inclusief het verwerven van rechten en milieubeschermingsmaatregelen) en de hogere bedrijfskosten (elektriciteit, verzekering). Na de voorbereidende juridische stappen zouden in 2006 de nodige studies moeten

zijn uitgevoerd; in 2007 zou de pijpleiding moeten worden aangelegd en — volgens het oorspronkelijke project — in september 2007 in gebruik worden genomen. In het kader van de procedure voor het toekennen van de nodige vergunningen werd overeenkomstig Richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten ⁽³⁾ een milieu-effectbeoordeling uitgevoerd.

- (15) De geplande pijpleiding wordt geëxploiteerd volgens het „common-carrierprincipe” en het beginsel van open toegang („common carrier/open access”), het principe van de niet-discriminerende doorvoervergoeding („non-discriminatory fees”) en het principe van de minimumwinst („minimum profit”). Alle ethyleenproducenten en -afnemers zullen onder gelijke voorwaarden van de pijpleiding gebruik kunnen maken. De reservecapaciteit van de pijpleiding is voldoende om de inachtneming van deze beginselen te kunnen garanderen. Deze beginselen moeten gedurende ten minste 25 jaar in acht worden genomen.

2.2. De steun

- (16) De deelstaat Beieren is van plan een subsidie van 44,85 miljoen EUR toe te kennen, wat bij een investering van 150 miljoen EUR overeenkomt met 29,9 % van de kosten of met 29,1 % van de maximale kosten van 154 miljoen EUR. De geplande investering wordt als volgt verdeeld over de jaren 2004-2008: 4,5 miljoen EUR in 2004, 7,8 miljoen EUR in 2005, 54,2 miljoen EUR in 2006, 86 miljoen EUR in 2007 en 1,5 miljoen EUR in 2008. De steun mag niet meer dan 29,9 % van de kosten bedragen en wordt dienovereenkomstig verlaagd indien de totale kosten minder dan 150 miljoen EUR bedragen.
- (17) Volgens Duitsland zou het project zonder de subsidie van de deelstaat Beieren economisch niet rendabel zijn, aangezien de transportkosten veel hoger (54,6 EUR per ton) en bijgevolg niet meer concurrerend zouden zijn. Voorts zou het verwachte interne rendement zelfs met de geplande steun van 44,85 miljoen EUR en rekening houdend met indirecte voordelen voor de deelnemers aan het consortium slechts rond de 1,2 % bedragen. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat indien de installatie van Basell met uitgebreide capaciteit wordt heropgebouwd, de getransporteerde hoeveelheden en daardoor ook het rendement op het geïnvesteerd kapitaal kleiner zullen zijn (zie overweging 24).

⁽³⁾ PB L 175 van 5.7.1985, blz. 40. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 2003/35/EG van het Europees Parlement en de Raad (PB L 156 van 25.6.2003, blz. 17).

2.3. De begunstigde

- (18) De begunstigde van de steun is Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG („EPS”) ⁽⁴⁾, een consortium waartoe de petrochemische bedrijven ⁽⁵⁾ BASF AG, Borealis Polymere GmbH, Clariant GmbH, OMV Deutschland GmbH, ROG, Vinnolit GmbH & Co. KG en Wacker Chemie GmbH en de LfA Förderbank Bayern ⁽⁶⁾ behoren.

2.4. De ethyleenindustrie

- (19) Ethyleen is een kleurloos gas en de eenvoudigste onverzadigde koolwaterstof (alkeen). Deze olefine wordt gewoonlijk in petrochemische installaties (stoomkrakers) uit petroleum (ofwel in de vorm van nafta, zoals gewoonlijk in Europa, ofwel in de vorm van gas) verkregen; daarbij ontstaan ethyleen en propyleen in een vaste verhouding. Ethyleen vormt de basis voor een groot aantal polymeren (bv. polyethyleen, PVC en polystyreen), die vervolgens voor de productie van kunststoffen voor vele toepassingen worden gebruikt.
- (20) Ethyleen is een verdovend, verstikkend, zeer licht ontvlambaar gas, dat in combinatie met lucht explosieve mengsels vormt en tot de gevaarlijkste klasse stoffen behoort. Op zeer weinig uitzonderingen na, waarbij — duurder — transport over zee gebeurt, wordt het gas daarom uitsluitend via pijpleidingen vervoerd die producenten en afnemers rechtstreeks met elkaar verbinden. Sinds de jaren 60 hebben ondernemingen en consortia als ARG een aantal ethyleenpijpleidingssystemen, van verschillende omvang en vaak lokaal begrensd, voor het transport van ethyleen aangelegd. Het transport van de meeste ethyleenderivaten is daarentegen veel eenvoudiger.

⁽⁴⁾ EPS bestaat eigenlijk uit twee ondernemingen, met name:

- Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG, die zorgt voor de planning, aanleg en exploitatie van de pijpleiding, met een complementaire vennoot, Ethylen-Pipeline Süd Geschäftsführungs GmbH, zonder aandeel in het kapitaal, en meerdere commanditairen met aandelen in het kapitaal van de vennootschap ter waarde van 700 000 EUR, met name BASF, OMV en Ruhr Oel, die elk 20 % bezitten, en Borealis, Clariant, Vinnolit en Wacker, met elk 10 % (de LfA Förderbank Bayern zal noch als complementaire vennoot, noch als commanditair deelnemen in Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG en ook niet aansprakelijk zijn voor de financiering van het project).
- Ethylen-Pipeline Süd Geschäftsführungs GmbH, die Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG exploiteert en waarvan de LfA 25,1 % van het kapitaal van 28 000 EUR van de vennootschap bezit; het overige kapitaal is verdeeld over de industriële partners van Ethylen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG.

⁽⁵⁾ BASF is zowel producent als afnemer van ethyleen, OMV en Ruhr Oel zijn producenten en Borealis, Clariant, Vinnolit en Wacker zijn afnemers. Een grote afnemer van ethyleen in Beieren, Basell, neemt niet aan het pijpleidingproject deel.

⁽⁶⁾ Zie overweging 11.

(21) Volgens de cijfers van Duitsland had West-Europa eind 2002 een productiecapaciteit van 23,2 miljoen ton, waarvan Duitsland en de Benelux-landen verantwoordelijk waren voor meer dan 10 miljoen ton. Tussen 2002 en 2003 is de productie met circa 2,6 % tot 20,7 miljoen ton gestegen. Aangezien het verbruik in West-Europa hoger ligt dan de productie, moest in 2002 in totaal 0,24 miljoen ton worden geïmporteerd. Eind 2002 bedroeg de productiecapaciteit in Midden- en Oost-Europa (met inbegrip van de tien nieuwe lidstaten) 2,24 miljoen ton, terwijl het verbruik rond de 2 miljoen ton lag.

(22) Er bestaat een correlatie tussen de vraag naar ethyleen en de vraag naar kunststof, welke laatste weer verband houdt met de bbp-groei. Hieruit kan afgeleid worden dat er voor de volgende jaren een toename in het ethyleenverbruik met circa 2 % in West-Europa en met circa 5,5 % in Midden- en Oost-Europa mag worden verwacht. Ethyleenproducenten die niet op pijpleidingen zijn aangesloten, concurreren elkaar indirect op de markt van ethyleenderivaten.

(23) De petrochemische industrie in Europa is vele jaren zeer succesvol geweest, maar de concurrentiedruk is toegenomen door een strenger milieubeleid en door zware concurrentie van polyethyleen uit het Midden Oosten, waar gas als goedkope grondstof beschikbaar is. Aangezien bij het gebruik van gas echter minder bijproducten vrijkomen, heeft Europa in dit opzicht een technisch concurrentievoordeel. Bovendien spelen de transportkosten een grote rol, in het bijzonder voor de leveringen in het centrale deel van Europa. Er wordt geïnvesteerd om de productiecapaciteit in het Midden Oosten uit te breiden met name om in te spelen op de snel groeiende vraag in China en andere landen in Zuid-Oost-Azië. Indien de groei op deze markten om welke reden ook zou vertragen, zal de Europese chemische industrie met een sterkere concurrentie uit het Midden Oosten worden geconfronteerd.

(24) De ethyleenindustrie in Beieren bestaat uit twee ethyleeninstallaties in Münchsmünster-Gendorf-Burghausen die eigendom zijn van OMV en Ruhr-Öl Germany en een aantal ethyleenafnemers die polyethyleen en andere producten uit ethyleen produceren: Basell GmbH (Münchsmünster), Clariant GmbH, Vinnolit GmbH & Co. KG (Gendorf), Borealis Polymere GmbH, Wacker-Chemie (Burghausen). In de installatie van Basell heeft op 12 december 2005 een ernstig incident plaatsgevonden; om de polyethyleenproductie opnieuw op te starten, zijn grote investeringen nodig. Tot nog toe is er nog geen beslissing genomen over de heropbouw; volgens Basell is de aanleg van de pijpleiding van Ludwigshafen naar Münchsmünster bij deze beslissing van belang.

(25) In tabel 2 worden de ethyleenproductie en de leveringen tussen de betrokken ondernemingen weergegeven.

Tabel 2

Huidige productie en leveringen

In ton (cijfers voor 2003)

	OMV Deutschland GmbH, Burghausen	Ruhr Oel GmbH, Münchsmünster
Basell GmbH, Münchsmünster (vóór de explosie)	[...]	[...]
Clariant GmbH, Gendorf	[...]	[...]
Vinnolit GmbH & Co. KG, Gendorf	[...]	[...]
Borealis Polymere GmbH, Burghausen	[...]	[...]
Wacker-Chemie, Burghausen	[...]	[...]
Totale productie	350 000	320 000

2.5. Pan-Europees pijpleidingennet voor olefinen

(26) Volgens Duitsland is het de bedoeling dat de geplande pijpleiding deel gaat uitmaken van een pan-Europees pijpleidingennet voor olefinen. De bestaande ethyleenpijpleidingen hebben samen een lengte van ongeveer 2 500-3 000 km, waarop circa 50 % van de industrie is aangesloten (in vergelijking met 100 % in de Verenigde Staten). Deze bestaande en onderling niet verbonden regionale pijpleidingsystemen zijn de volgende:

— Noord-West-Europa (Rotterdam-Ludwigshafen), incl. de gebundelde chemiepijpleidingen (met een pijpleiding voor ethyleen) Haven Rotterdam-Maasvlakte; pijpleiding Rotterdam-Moerdijk-Antwerpen; pijpleiding van Aethylen-Rohrleitungs-Gesellschaft ARG, pijpleiding Wesseling (Keulen)-Frankfurt (156 km); pijpleiding Frankfurt-Ludwigshafen (68 km);

— Ethyleen- en propyleenpijpleiding Antwerpen-Feluy (Wallonië);

— Midden-Europa (Stade-Leuna-Neratovice);

— Frankrijk (Marseille/Berre-Feyzin-Carling); het gedeelte Middellandse Zee-Viriat (Bourg-en-Bresse) werd in de jaren 70 aangelegd, het gedeelte Viriat-Carline (396 km) in 2001;

— Verenigd Koninkrijk: Grangemouth-Wilton, Grangemouth-Stanlow, Stanlow-Wilton; de nieuwe ethyleenpijpleiding Teesside-Saltend (150 km) werd in 2001 aangelegd;

— Noord-Italië (Ravenna-Porto Marghera-Mantua);

— Beieren: pijpleiding Münchsmünster-Gendorf (112 km), Gendorf-Burghausen;

— Oost-Europa (Slowakije-Oekraïne).

(27) De geplande pijpleiding zou op bestaande pijpleidingen tussen Münchsmünster en Gendorf/Burghausen en tussen Ludwigshafen en Wesseling worden aangesloten. Bovendien zouden bijkomende uitbreidingen van het pijpleidingennet mogelijk zijn, zoals

— naar de Tjechische Republiek, bv. Münchsmünster-Litvinov, met inbegrip van de mogelijkheid voor een kringsysteem in Midden-Europa;

— naar Italië en Kroatië, bv. Burghausen-Porto Maghiera;

— naar Oostenrijk, bv. Burghausen-Schwechat, met de optie voor een verdere verbinding via Slowakije naar Hongarije;

— naar Frankrijk, bv. Ludwigshafen-Carling.

Met deze uitbreidingen brengt de geplande pijpleiding een belangrijke verbinding tussen de petrochemische industrie in West- en Oost-Europa tot stand.

(28) In de brieven die bij het schrijven van Duitsland van 8 februari 2006 waren gevoegd, heeft OMV, dat over vestigingen in Beieren (Burghausen) en Oostenrijk (Schwechat bij Wenen) beschikt en zijn capaciteit in Schwechat onlangs heeft uitgebreid, zijn voornemen kenbaar gemaakt om bij een positieve beslissing in verband met het EPS-project een werkgroep op te richten die zich zal bezighouden met de omvorming van de bestaande pijpleiding van Schwechat (ongeveer 150 km naar het Westen) tot een ethyleenpijpleiding en de verlenging ervan tot Burghausen. OMV verwacht de resultaten van de werkgroep eind 2006. Voorts verklaarde de onderneming dat zij opdracht had gegeven voor een studie naar dit project, dat in 7 tot 14 jaar ten uitvoer zou kunnen

worden gelegd. MOL Group (tot dit concern behoren ook het Slowaakse Slovnaft en het Hongaarse TVK), die leider is in Midden-Europa en niet aan het EPS-project deelneemt, ondersteunt het EPS-project ook, maar geeft in een eerste fase voorrang aan een verbinding met de bestaande Oekraïense ethyleenpijpleiding via Slowakije (Pressburg) en Hongarije (Szashalombatta (Boedapest)/Tiszaujvaros). Andere haalbaarheidsstudies zijn aangekondigd tijdens de gesprekken tussen de Commissie en Duitsland, bv. over de pijpleidingen in Tsjechië, tussen Leuna in Oost-Duitsland en Polen (onder beheer van de Poolse onderneming PKN Orlen) en tussen Ludwigshafen en Carling in Frankrijk (onder beheer van BASF en Total).

(29) De aansluiting op een voldoende uitgebreid pijpleidingennet voor olefinen is van belang voor de industrie, aangezien daardoor regionale knelpunten bij de levering van grondstoffen worden beperkt, de flexibiliteit en de zekerheid van de voorziening worden verbeterd en de flexibiliteit bij de keuze van de vestigingsplaats bij nieuwe investeringen wordt vergroot. Om deze redenen pleit ook de brancheorganisatie voor onderlinge verbinding en uitbreiding van de individuele systemen voor ethyleen en/of propyleen tot een meer omvangrijk pijpleidingennet voor olefinen (7).

(30) Duitsland en de eigenaars van de pijpleidingen die met de aan te leggen leiding Ludwigshafen-Münchsmünster zouden worden verbonden, hebben de Commissie in de loop van de procedure toegezegd dat voor deze pijpleidingen het common-carrierprincipe en het beginsel van open toegang zouden gelden. Het gaat om de volgende pijpleidingen:

— pijpleidingen van het ARG-systeem: pijpleiding Wesseling-Keulen-Frankfurt, eigendom van Infraserp Höchst (8), die de pijpleiding ook exploiteert en pijpleiding Frankfurt-Ludwigshafen (68 km), eigendom van BASF, die ze ook exploiteert;

— pijpleidingen die de industrieterreinen in Beieren bevoorraden: pijpleiding Münchsmünster-Gendorf (112 km), eigendom van Infraserp Gendorf (9), die deze ook exploiteert en pijpleiding Gendorf-Burghausen, eigendom van OMV, die deze ook exploiteert.

(7) Vgl. het standpunt van de „Association of Petrochemicals Producers in Europe” (APPE): „The Development of a European Olefins Pipelines Network and Its Benefits”, mei 2003 (zie <http://www.petrochemistry.net/templates/shwPressroom.asp?TID=4&SNID=16>).

(8) De aandelen van Infraserp Höchst zijn in handen van Clariant (32 %), Aventis (30 %), Celanese (27,2 %), Nutrinova (4 %), Lil Europe (3,8 %) en Basell (3 %).

(9) De aandelen van Infraserp Gendorf zijn in handen van Clariant (50 %) en Vinnolit (11 %), die beide tot het consortium behoren. De overige 39 % is in handen van Celanese.

- (31) Volgens Duitsland zou het pan-Europese pijpleidingennet en in het bijzonder dit project de toekomst van de petrochemische industrie in Beieren en de circa 17 700 arbeidsplaatsen in de sector op lange termijn veilig stellen.

3. REDENEN VOOR DE INLEIDING VAN DE FORMELE ONDERZOEKSPROCEDURE

- (32) De Commissie heeft de formele onderzoeksprocedure ingeleid omdat zij twijfelde aan de juistheid van de bewering van Duitsland dat de subsidie geen staatssteun zou zijn, maar een algemene infrastructuurmaatregel. De Commissie had ook twijfels omtrent de verenigbaarheid van de steun met de gemeenschappelijke markt. Voordeelen op het gebied van milieubescherming, verkeersveiligheid en ontlasting van de wegen bleken onbestaand of slechts zeer beperkt te zijn. Zelfs al zou de pijpleiding voor de chemische industrie in Beieren van strategisch belang zijn, ze zou toch tot een ontoelaatbare verstoring van de mededinging kunnen leiden. Hoewel de berekende rentabiliteit van het project laag was, leken belangrijke indirecte voordelen voor de bestaande ethyleen- en propyleenproducenten toch mogelijk. Dankzij de pijpleiding zouden grote volumes tussen ondernemingen kunnen worden getransporteerd en tegelijk ook in andere regio's worden geleverd, waardoor er directe concurrentie zou kunnen ontstaan met het ethyleen van andere producenten buiten Beieren, Baden-Württemberg en Rijnland-Palts. Ook kan niet worden uitgesloten dat de maatregel gevolgen zal hebben voor de propyleenmarkt.
- (33) De Commissie heeft voorts vastgesteld dat dit project in zekere mate vergelijkbaar is met de propyleenpijpleiding tussen Rotterdam, Antwerpen en het Roergebied, waarvoor de Commissie op 16 juni 2004 een steunmaatregel had goedgekeurd⁽¹⁰⁾. Er waren toch belangrijke verschillen. Tussen beide uiteinden van de ethyleenpijpleiding worden geen grote hoeveelheden ethyleen getransporteerd terwijl het transport over water of per spoor in het geval van de propyleenpijpleiding wel een redelijk alternatief vormt. Anders dan in het geval van de propyleenpijpleiding werden voor de ethyleenpijpleiding tariefverlagingen voor het transport van grotere hoeveelheden, langlopende contracten en reservaties voorzien, waardoor de Commissie betwijfelde of de voorwaarden voor de partners in het consortium enerzijds en andere gebruikers anderzijds inderdaad gelijk waren. De voorgenomen steunintensiteit voor de ethyleenpijpleiding lag volgens de berekeningen van de Commissie rond de 50 %, in plaats van onder de 30 % in het geval van de propyleenpijpleiding.

4. OPMERKINGEN VAN DE BELANGHEBBENDEN

- (34) De in het kader van de formele onderzoeksprocedure ontvangen brieven bevatten gunstige adviezen van de APPE en Oostenrijk, waarin op de voordelen voor Europa en de uitbreiding van het pijpleidingennet voor olefinen wordt gewezen. Ook de niet onmiddellijk bij het project

betrokken Beierse ondernemingen Miro, Bayernoil en IGS hebben zich positief uitgelaten, in het bijzonder wegens het belang van het project voor de toekomst van de petrochemische industrie in Beieren. De ethyleenproducent die niet bij naam wenst te worden genoemd, heeft daarentegen op 24 mei verklaard dat de pijpleiding een uitsluitend regionale defensieve investering zou betreffen, met als doel de lokale producenten een marktvoordeel te geven en dat het concurrentievermogen van de olefinen-industrie daardoor niet zou worden vergroot. Hij is echter wel voor een omvattend pijpleidingennet in Europa.

- (35) De directe deelnemers aan het EPS-project steunen het project unaniem in hun bij het schrijven van Duitsland van 8 februari 2006 gevoegde brieven; zij beschrijven het als een eerste stap in de richting van een meer omvattend Europees netwerk. OMV en MOL hebben uitvoeriger opmerkingen gemaakt (zie overweging 28). Wat betreft de verbinding tussen de geplande en de bestaande leidingen, hebben BASF, Infraserp Gendorf en Infraserp Hoechst open toegang en niet-discriminerende prijzen beloofd (zie overweging 30).
- (36) Op 5 februari 2006 heeft de concurrerende onderneming, die niet bij naam wenst te worden genoemd, bij de Commissie aanvullende opmerkingen ingediend, waarbij hij het project positief beoordeelt, indien beide particuliere pijpleidingen die Beieren met het ARG-systeem verbinden, worden opengesteld.

5. OPMERKINGEN VAN DUITSLAND

- (37) In zijn opmerkingen naar aanleiding van de inleiding van de formele onderzoeksprocedure bleef Duitsland erbij dat de maatregel geen staatssteun betrof, aangezien geen selectief voordeel werd toegekend en het een niet-discriminerende, voor alle gebruikers toegankelijke infrastructuur betrof. Voorts benadrukte Duitsland dat, aangezien ethyleen moeilijk te transporteren is, investeringen omvangrijk en langlopend zijn en ethyleen en propyleen onderling afhankelijk zijn, de terugtrekking van één enkele deelnemer van de Beierse ethyleenproducenten of -afnemers een domino-effect zou kunnen hebben met gevolgen voor andere deelnemers in die industrie: door de sluiting van een productie-eenheid zou de rentabiliteit van de overige installaties dalen, wat bij de andere ethyleenproducenten en -afnemers ook tot sluitingen zou kunnen leiden. Op deze manier zou een groot aantal werknemers hun baan kunnen verliezen. De explosie in de installatie van Basell in Münchsmünster zou het begin van een dergelijke kettingreactie kunnen vormen. Duitsland benadrukt de aansluiting van het project op het grotere Europese netwerk, de bijzondere betekenis van de pijpleiding voor een geïsoleerd gebied als Beieren en de gevolgen die een mislukking van het Beierse systeem

⁽¹⁰⁾ Zie overweging 47.

voor andere Europese regio's zou kunnen hebben, aanzien de Beierse pijpleiding een essentiële verbinding vormt tussen de pijpleidingen in West-Europa en reeds bestaande en geplande pijpleidingen in Oost-Europa. Duitsland wees op de te verwachten positieve gevolgen van het project voor de continuïteit van de voorziening, de flexibiliteit en het concurrentievermogen van de Europese industrie in een globale context. De steun zou een marktfalen corrigeren, aangezien het project zonder overheidssteun niet rendabel zou zijn. Voorts benadrukte Duitsland dat, zelfs met de geplande steun van 70 miljoen EUR, het verwachte interne rendement voor EPS maar rond de 1,3 % zou liggen, wat zou aantonen dat de betrokken ondernemingen in de eerste plaats in de continuïteit van de voorziening op lange termijn en niet in de winsten op korte termijn zijn geïnteresseerd. Duitsland voerde verder aan dat de mededinging door dit project niet zou worden verstoord, aangezien de deelnemers het principe van de minimumwinst aanvaardden en in het kader van de voorwaarden voor toegang tot de pijpleiding geen enkele gebruiker wordt gediscrimineerd.

- (38) Duitsland benadrukte de vrijwel unanieme steun voor het project. Wat betreft het kritische standpunt van de concurrent die niet bij naam wenst te worden genoemd, wees Duitsland erop dat hij het Europese netwerk steunt en dat het EPS-project, in tegenstelling tot de mening van deze concurrent, hiervoor noodzakelijk is. Met betrekking tot de aansluiting op de twee particuliere pijpleidingen wees Duitsland enerzijds op het mededingingsrecht, dat discriminatie of misbruik van hun positie door de eigenaars van de pijpleiding voorkomt en anderzijds op de onderhandelingen die tussen EPS en de eigenaars van de particuliere pijpleidingen worden gevoerd om de open toegang te garanderen. Verwijzend naar de kleine winstmarge van het project sprak Duitsland het bezwaar van de Commissie tegen dat de steunintensiteit hoger zou zijn dan nodig. Duitsland heeft uitgebreide inlichtingen verstrekt over de subsidiabele kosten, de berekening van het rendement op het geïnvesteerd kapitaal, de marktsituatie (incl. propylenen en derivaten), de invoer uit derde landen, de raming van de te transporteren volumes, alsook over de productie en het verbruik van de rechtstreeks betrokkenen bij het project en de met de EPS-pijpleiding te verbinden pijpleidingen.

6. BEOORDELING

6.1. Aanwezigheid van staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag

- (39) Overeenkomstig artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

- (40) De steun die Duitsland voornemens is toe te kennen, moet rechtstreeks door een overheidsinstantie worden verleend. Het gaat bijgevolg om staatsmiddelen.
- (41) De exploitant van de pijpleiding, EPS, oefent met het verlenen van transportdiensten een economische activiteit uit en moet daarom als onderneming in de zin van artikel 87, lid 1, worden beschouwd.
- (42) Dat het consortium dankzij de steun de pijpleiding kan aanleggen en 25 jaar kan exploiteren zonder de totale kosten te moeten dragen, vormt een economisch voordeel. Aangezien de investering in de pijpleiding nauw samenhangt met de huidige en geplande investeringen in de productiecapaciteit voor ethyleen en propyleen als ook voor ethyleenderivaten, ontstaat door de steun niet enkel een voordeel met betrekking tot het transport, maar ook voor de productie van ethyleen en ethyleenderivaten.
- (43) Dit voordeel kan als selectief worden aangemerkt en de pijpleiding kan niet als „openbare infrastructuur” worden beschouwd. De financiering van de aanleg of exploitatie van vervoersinfrastructuur door de staat wordt echter niet altijd als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, beschouwd. Dergelijke infrastructuur wordt meestal door de overheid ter beschikking gesteld, „omdat het prijsstelsel niet in staat is dit op efficiënte wijze te doen. Goederen als infrastructuurvoorzieningen zijn gewoonlijk ondeelbaar en worden collectief gebruikt door alle burgers, of zij hiervoor betalen of niet. Een dergelijk openbaar goed dat door de regering wordt verstrekt komt de samenleving als geheel ten goede en niet alleen een specifieke onderneming of industrie (beginsel van niet-exclusiviteit)”⁽¹¹⁾. Er zijn dus ook andere criteria van doorslaggevend belang, niet enkel de eigendomssituatie.
- (44) De infrastructuur waarover het in dit geval gaat, is — in tegenstelling tot havens, luchthavens en autosnelwegen — niet van algemeen belang, maar dient enkel de economische belangen van de sector. Zij levert slechts voordelen op voor de eigen ondernemingen, in dit geval een zeer beperkt aantal bedrijven in een bepaalde branche van de chemische industrie in een bepaald deel van een bepaalde lidstaat. De pijpleiding is enkel geschikt voor het transporteren van ethyleen en alle deelnemers aan het consortium zijn producenten of afnemers van ethyleen die rechtstreeks belang hebben bij de pijpleiding. De pijpleiding blijft eigendom van het consortium en de gebruiksbeperkingen, die de voorwaarde voor de toekenning van de steun vormen, zijn maar 25 jaar geldig. Voor de aanleg en de exploitatie van de pijpleiding is geen openbare aanbesteding uitgeschreven. Bijgevolg betreft het een selectief project.

⁽¹¹⁾ XXVe Verslag over het mededingingsbeleid 1995, COM(96)126 def., punt 175, blz. 85.

- (45) Bovendien valt de aanleg van een pijpleiding voor chemicaliën over het algemeen niet binnen de bevoegdheden van de staat als verantwoordelijke instantie. De aanleg van een dergelijke pijpleiding is een economische activiteit die in de regel behoort tot de bevoegdheid en de belangen van de industrie. EPS wil met de aanleg van de pijpleiding en de geplande vervoerdiensten een economische activiteit uitoefenen waarmee zij haar investering — direct en indirect — rendabel kan maken. Beslissingen in verband met investeringen in pijpleidingen voor chemicaliën maken vaak integraal deel uit van beslissingen in verband met investeringen en desinvesteringen in de productiecapaciteit zelf. Van de recentere pijpleidingen werden er een aantal zonder en een aantal met steun aangelegd; deze steun was dan telkens gerechtvaardigd op grond van communautaire voorschriften inzake regionale steun of milieuoverwegingen.
- (46) Volgens vaste rechtspraak van de Europese gerechtelijke instanties is de voorwaarde van ongunstige beïnvloeding van het handelsverkeer vervuld zodra de begunstigde onderneming een economische activiteit uitoefent die het voorwerp is van handel tussen lidstaten. Als men niet enkel met ethyleen rekening houdt, maar ook met propyleen en ethyleen- en propyleenderivaten, stelt de Commissie vast dat dit van toepassing is op de economische activiteit van de deelnemers aan het consortium. Het voordeel dat uit de steun voortvloeit, vervalst bijgevolg de mededinging tussen de lidstaten of dreigt deze te vervalsen.
- (47) Deze beoordeling vertoont gelijkenissen met steunmaatregelen nrs. C67/03, C68/03 en C69/03; deze zaken betroffen een steunmaatregel van resp. Duitsland, Nederland en België voor de aanleg van een propyleenpijpleiding van Rotterdam over Antwerpen naar het Roergebied. Voor deze steunmaatregelen heeft de Commissie een positieve beschikking gegeven waarbij zij duidelijk te kennen heeft gegeven dat de maatregel staatssteun vormde ⁽¹²⁾.
- (48) Om de bovenstaande redenen betreft de maatregel staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag.

6.2. Verenigbaarheid

- (49) Artikel 87, leden 2 en 3, van het EG-Verdrag voorziet in een aantal afwijkingen en vrijstellingen op het algemene

verbod op steun in lid 1. De Commissie heeft in verschillende richtsnoeren en kaderregelingen vastgesteld onder welke voorwaarden deze afwijkingen en vrijstellingen worden toegepast. De richtsnoeren en kaderregelingen zijn in dit geval echter niet van toepassing. Zo gelden de voorschriften van de communautaire kaderregeling voor steun ten behoeve van het milieu ⁽¹³⁾ enkel voor staatssteun waarmee de begunstigde de door hemzelf veroorzaakte vervuiling kan verminderen; zij zijn daarentegen niet van toepassing op investeringen die leiden tot een geringere vervuiling door concurrenten van de begunstigde van de steun. Het ethyleentransport via een pijpleiding kan ook niet gezien worden als een aanpassing van het productieproces van ethyleen in de zin van bescherming van het milieu, maar moet als afzonderlijke dienst worden beschouwd. Dit blijkt ook uit het feit dat de pijpleiding door een nieuwe rechtspersoon wordt gebouwd, die enkel en alleen werd opgericht om de pijpleiding aan te leggen en vervoerdiensten voor ethyleen te verrichten. Hoewel de aandeelhouders van EPS in de ethyleenproductie en -verwerking actief zijn, gaat het bij de nieuwe activiteit in de eerste plaats om het transport. Daarenboven is er momenteel geen ethyleentransport tussen Ludwigshafen en Münchsmünster. Het project leidt bijgevolg niet onmiddellijk tot een emissievermindering bij de betrokken ondernemingen. Door het project ontstaat veeleer een nieuwe transportactiviteit, die noodzakelijkerwijs in zekere mate tot emissies leidt en het milieu belast. De communautaire kaderregeling voor steun ten behoeve van het milieu is in dit geval dus niet van toepassing.

- (50) Ook de bepalingen met betrekking tot de verenigbaarheid van steunmaatregelen in titel V van het EG-Verdrag (Vervoer) zijn niet van toepassing. Overeenkomstig artikel 73 van het EG-Verdrag zijn steunmaatregelen die beantwoorden aan de behoeften van de coördinatie van het vervoer met het Verdrag verenigbaar. Artikel 80 van het EG-Verdrag beperkt het toepassingsgebied van de bepalingen in het hoofdstuk Vervoer: „De bepalingen van deze titel zijn van toepassing op het vervoer per spoor, over de weg en over de binnenwateren.” Artikel 73 is bijgevolg niet van toepassing op het onderhavige geval.
- (51) De pijpleiding maakt deel uit van een groter pan-Europees pijpleidingennet voor ethyleen dat in het belang is van de Europese petrochemische industrie, met inbegrip van de ondernemingen die in steungebieden zijn gevestigd. In de verschillende richtsnoeren en kaderregelingen van de Commissie wordt hiermee echter geen rekening gehouden. Daarom moet worden onderzocht of een vrijstelling van de steun rechtstreeks mogelijk is op basis van artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag. In het kader van deze bepaling moet worden onderzocht in hoeverre de maatregel bijdraagt aan doelstellingen van de Gemeenschap, of hij noodzakelijk en evenredig is en in hoeverre hij de mededinging zou kunnen vervalsen.

⁽¹²⁾ Beschikking 2005/170/EG van de Commissie (PB L 56 van 2.3.2005, blz. 15).

⁽¹³⁾ PB C 37 van 3.2.2001, blz. 3.

6.2.1. Bijdrage aan doelstellingen van de Gemeenschap

- (52) De geplande pijpleiding speelt een centrale rol in het pan-Europese pijpleidingennet voor ethyleen, dat de huidige netten moet verbinden met de niet-aangesloten „industriële eilanden” die over de gemeenschappelijke markt zijn verspreid. Dit netwerk verbetert het concurrentievermogen van de Europese economie in het algemeen en de petrochemische industrie in het bijzonder — wat in overeenstemming is met de belangen van de Gemeenschap, aangezien het concurrentievermogen een van de centrale doelstellingen van Lissabon is. Zoals Duitsland terecht heeft betoogd, verhoogt de pijpleiding de flexibiliteit en de zekerheid van de voorziening — bv. bij ongevallen of onontbeerlijke onderhoudswerkzaamheden — waardoor de totale kostprijs daalt en de productie- en leveringsvoorwaarden voor ethyleen en ethyleenderivaten beter worden. Het netwerk zal ook regionale knelpunten bij de levering van grondstoffen beperken. Verder zal het bijdragen tot het oplossen van het huidige probleem dat de vraag naar ethyleen en propyleen niet in dezelfde verhouding toeneemt als de vaste verhouding van deze stoffen die resulteert uit het chemische productieproces. Het netwerk zal ook de flexibiliteit bij de keuze van de vestigingsplaats bij nieuwe investeringen vergroten, wat de producenten de mogelijkheid biedt om voor de productie de vestigingsplaats met de laagste kosten te kiezen. Om deze redenen wordt er in het algemeen van uitgegaan dat het netwerk voor de petrochemische industrie van groot belang is ⁽¹⁴⁾.
- (53) Daarenboven maakt het pijpleidingennet het mogelijk voor alle ethyleenproducenten en -verbruikers langs de pijpleiding of de ermee verbonden netwerken ethyleen te verkopen of te kopen. Daardoor breidt de pijpleiding de relevante geografische markt uit, die voor Beierse producenten momenteel tot Beieren is beperkt. Door de verschillende vormen van marktconforme transacties, zoals „swapping”, zal het voordeel van een grotere relevante geografische markt zich uiteindelijk uitbreiden naar alle marktdeelnemers, zodat ervan kan worden uitgegaan dat het netwerk niet enkel het concurrentievermogen, maar ook de concurrentie tussen de belanghebbenden op de markt versterkt. Dit vormt op zijn beurt een belangrijke stimulans voor een verdere kostenvermindering en een verhoging van het concurrentievermogen in de betrokken industrietakken.
- (54) De uitbreiding van het netwerk zal gunstig zijn voor alle ondernemingen die op het netwerk zijn aangesloten, hoewel de Commissie zich ervan bewust is dat bv. de verbinding met het ARG-gebied belangrijker is voor de Beierse industrie dan voor het ARG-gebied zelf.
- (55) Niettegenstaande de bewijzen en toezeggingen die Duitsland en de deelnemers aan het in overweging 28 beschreven project hebben voorgelegd, mag de Commissie niet

uit het oog verliezen dat de aansluiting op de pijpleiding in een aantal gevallen nog niet definitief vaststaat. Dit geldt ook voor de geplande pijpleidingen die Beieren op de Tjechische Republiek en op Oostenrijk en Slowakije moeten aansluiten en die van groot belang voor de verdere ontwikkeling van het netwerk zijn. Het ter beschikking staande bewijsmateriaal, de zakelijke overwegingen waarop het project gebaseerd is en de uitdrukkelijke ondersteuning van het project door alle betrokkenen en belanghebbenden (met inbegrip van de Oostenrijkse overheid) wijzen er echter op dat de verwezenlijking van deze aansluitingen waarschijnlijk is, ook al is de realisatie van dit project niet volledig verzekerd. Gezien de bijzondere omstandigheden van dit project zou het echter weinig realistisch zijn te verwachten dat dergelijke onzekerheden zouden kunnen worden vermeden. De aanleg van deze pijpleiding zal aanzienlijke kosten met zich brengen. Bovendien hangen dergelijke investeringsbesluiten nauw samen met beslissingen over verdere investeringen of desinvesteringen in de productiecapaciteit zelf, waarmee eveneens hoge bijkomende kosten zijn gemoeid. Al deze beslissingen moeten uiteraard zorgvuldig op de verwachte ontwikkeling van de markt worden afgestemd. Om deze reden zal de volledige aanleg van het netwerk enige tijd in beslag nemen. De geplande pijpleiding moet als eerste stap in de oprichting van een totaalnetwerk en ter vermindering van de onzekerheid worden beschouwd. Niet in de geplande pijpleiding investeren, zou daarentegen betekenen dat het geplande totaalnetwerk zeker niet meer tot stand zou komen. De Beierse pijpleiding vormt in dit opzicht een essentiële verbinding tussen West-Europa en andere pijpleidingen in Midden- en Oost-Europa.

- (56) Zoals in overweging 30 is aangehaald, hebben de exploitanten van de op de geplande pijpleiding aan te sluiten leidingen met betrekking tot de beoordeling van deze zaak en bovenop de uit het Duitse mededingingsrecht voortvloeiende voorschriften, zich ertoe verbonden open en niet-discriminerende toegang te verlenen. Deze toezeggingen leveren een bijdrage aan de eerlijke concurrentie waar de Gemeenschap naar streeft. Ze vergroten de doorzichtigheid van de markt, doen de concurrentie toenemen en dragen ertoe bij dat verstoringen van de mededinging, die anders voor zouden kunnen komen, worden vermeden. De Commissie hecht veel belang aan het feit dat al deze pijpleidingen onder het „common-carrier-principe” en het beginsel van open toegang vallen en is van mening dat deze beginselen ook voor toekomstige pijpleidingen van groot belang zijn. Zij stelt vast dat deze beginselen reeds van toepassing zijn op enkele andere pijpleidingen, in het bijzonder diegene die deel uitmaken van het ARG-systeem en dat daar waar de pijpleidingen niet formeel volgens de genoemde beginselen worden geëxploiteerd, de mededingingsregels in de betrokken lidstaten verstoringen van de mededinging zullen beperken.

- (57) De pijpleiding kan dankzij lagere vervoerskosten en het gebruik van de efficiëntste vervoermiddelen mogelijk indirect milieuvoordelen met zich brengen. Het transport

⁽¹⁴⁾ Beschikking nr. 1364/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 september 2006 tot opstelling van richtsnoeren voor trans-Europese netwerken in de energiesector en houdende intrekking van de Beschikkingen 96/391/EG en 1229/2003/EG (PB L 262 van 22.9.2006, blz. 1).

van grondstoffen zoals ethyleen en olie via pijpleidingen is milieuvriendelijker dan andere vervoermiddelen die voor derivaten en eindproducten worden gebruikt. Het verbruik van kunststoffen hangt grotendeels van het algemene verbruiksniveau en de industriële productie af en er is geen reden te veronderstellen dat dit in Beieren anders zou zijn. Als de pijpleiding wordt weggedacht en in de hypothetische veronderstelling van een algemene achteruitgang van de Beierse petrochemische industrie, zouden ethyleenderivaten en tussen- en eindproducten in grote hoeveelheden naar Beieren moeten worden getransporteerd. Daarenboven maakt de pijpleiding het mogelijk voor de gebruikers langs de volledige leiding om te investeren in productiecapaciteit en zodoende een vestigingsplaats te kiezen die dicht bij de klanten ligt en/of minder belastend voor het milieu is. Een algemene achteruitgang van de Beierse petrochemische industrie is echter vrij onwaarschijnlijk. Om deze reden zijn mogelijke voordelen te onzeker om deze bij de beoordeling van de steun positief aan te merken. Anderzijds lijkt het waarschijnlijk dat de pijpleiding in elk geval geen negatieve invloed op het milieu zal hebben.

6.2.2. Noodzakelijkheid en evenredigheid van de steun

- (58) Het steunbedrag is beperkt tot het strikt noodzakelijke minimum en het instrument lijkt geschikt te zijn om de nagestreefde doelstellingen te bereiken. Uit de gegevens die Duitsland heeft aangeleverd, blijkt een intern rendement van ongeveer 1,2 % als rekening gehouden wordt met indirecte voordelen voor de deelnemers aan het consortium, en van duidelijk minder dan 1 % als alleen met de directe voordelen rekening wordt gehouden. Deze cijfers zijn laag in vergelijking met de gewoonlijke rendementen in de sector. Daarom mag ervan worden uitgegaan dat het project zonder staatssteun niet zou worden gerealiseerd.
- (59) Er moet worden opgemerkt dat de steunintensiteit 29,1 % bedraagt (en in geen geval hoger zal zijn dan 29,9 %); zij ligt dus duidelijk onder de 50 % die in de aanmelding was voorzien en waarop de Commissie haar besluit tot inleiding van een formele onderzoeksprocedure heeft gebaseerd.
- (60) De evenredigheid van de steun moet worden bevestigd, aangezien 70 % van de kosten door de begunstigden moet worden gedragen. Een steunintensiteit van 29,1 % is vergelijkbaar met steunintensiteiten die volgens de communautaire kaderregeling voor steun ten behoeve van het milieu of de richtsnoeren inzake regionale steunmaatregelen toelaatbaar zijn. Zij ligt onder de voor andere open vervoersinfrastructuren toelaatbare intensiteit. Belangrijker dan de steunintensiteit is echter het verwachte rendement, dat in dit geval om en bij de 1,2 % ligt als rekening wordt gehouden met indirecte voordelen voor de deelnemers aan het consortium, en duidelijk onder de 1 % als alleen met de directe voordelen rekening wordt gehouden.

6.2.3. Voorkoming van ontoelaatbare vervalsing van de mededinging

- (61) De steun vervalst de mededinging in de eerste plaats op de *ethyleenmarkt*. Enerzijds zal de steun tot „uitvoer” van het productieoverschot ethyleen naar Ludwigshafen en mogelijks verder naar het ARG-Systeem leiden. Aangezien de steun geen onmiddellijke gevolgen voor de productiekosten heeft en de vervoerskosten erbij komen, zullen de gevolgen voor de prijzen beperkt zijn. OMV en ROG zullen rechtstreeks concurreren met ethyleenproducenten in andere vestigingen langs het netwerk, maar de capaciteitstoename door OMV en Ruhr Oel is gering in verhouding tot de reeds beschikbare capaciteit in het ARG-gebied en de marktaandeelen van de begunstigden zijn klein.
- (62) Daarenboven vervalst de steun de mededinging op de *markten voor ethyleenderivaten en tussen- en eindproducten uit kunststof*. Door de steun kunnen de Beierse industriële bedrijven in deze sector efficiënter werken. Deze gevolgen voor het concurrentievermogen en de concurrentie zijn echter van indirecte aard en niet ontoelaatbaar groot.
- (63) Gelet op de algemene voorwaarden inzake vraag en aanbod is het onwaarschijnlijk dat een toename van de ethyleenproductie in Beieren tot een noemenswaardige achteruitgang in de ethyleenproductie in andere delen van de Gemeenschap zou leiden. De vraag naar kunststoffen stijgt overwegend parallel met de algemene economische groei. Zo wordt voor West-Europa een toename van 2 % verwacht en voor Oost-Europa een toename van 5,5 %. Bovendien zullen de gevolgen op de ethyleenmarkt zich concentreren in Duitsland, de aanmeldende lidstaat. Gevolgen langs het pijpleidingennet in België en Nederland zullen van indirecte aard zijn en kunnen zich ook laten gelden voor de installaties van de begunstigden, in het bijzonder de BASF-fabriek in Antwerpen.
- (64) Ten slotte kunnen de toezeggingen van de exploitanten van de pijpleidingen die met de geplande pijpleiding zouden worden verbonden verdere vervalsing van de mededinging tussen de verschillende gebruikers van deze pijpleiding voorkomen. Zoals reeds in overweging 56 is betoogd, is het van groot belang dat de pijpleidingen volgens het common-carrierprincipe en het beginsel van de open toegang worden geëxploiteerd.
- (65) De Commissie heeft in haar besluit tot inleiding van de formele onderzoeksprocedure bedenkingen geuit met betrekking tot gereduceerde tarieven voor langlopende contracten en grote hoeveelheden. In verband hiermee heeft Duitsland duidelijk gemaakt dat er geen dergelijke kortingen zijn voorzien, wat ook positieve gevolgen heeft voor de mededinging en de belemmeringen voor het betreden van de markt verlaagt.

6.2.4. *Afwegingen tussen het belang van de Gemeenschap en de vervalsing van de mededinging*

- (66) Uit het voorgaande volgt dat de steun in het belang van de Gemeenschap is en de geringe te verwachten verstoringen van de mededinging hierdoor worden gecompenseerd. De steun kan daarom als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden verklaard.

7. CONCLUSIE

- (67) De staatssteun van 29,9 % van de subsidiabele investeringskosten die Duitsland voornemens is toe te kennen aan het consortium EPS voor de aanleg van een ethyleenpijpleiding tussen Ludwigshafen en Münchsmünster is tot een maximumbedrag van 44 850 000 EUR verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De staatssteun van 29,9 % van de subsidiabele investeringskosten die Duitsland voornemens is toe te kennen aan Ethyleen-Pipeline Süd GmbH & Co. KG (EPS) is overeenkomstig artikel 87, lid 3, onder c), van het EG-Verdrag tot een maximumbedrag van 44 850 000 EUR verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Bondsrepubliek Duitsland.

Gedaan te Brussel, 12 oktober 2006.

Voor de Commissie

Neelie KROES

Lid van de Commissie